

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33288
Nom	Filosofia i ciència contemporània
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1004 - Grau de Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Primer quadrimestre
1012 - Grau de Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1004 - Grau de Filosofia	29 - Filosofía y ciencia contemporánea	Optativa
1012 - Grau de Filosofia	27 - Filosofia i ciència contemporània	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
IRANZO GARCIA, VALERIANO	359 - Filosofia

RESUM

La ciència contemporània suscita problemes filosòfics de primera magnitud. L'assignatura pretén donar una visió introductòria de les qüestions filosòfiques més discutides en diverses àrees de la ciència (ciències naturals, economia i ciències socials, i medicina).

El primer problema és el desafiament que la física actual planteja al determinisme, ja que aposta per una indeterminació radical, de caire ontològic, segons la interpretació més estesa de la mecànica quàntica.

El segon problema és motivat per les dificultats de científics socials i economistes per a representar el subjecte humà de manera que la seua conducta siga racionalitzable/predictible. L'anomenada «teoria de la decisió», àmpliament aplicada en les àrees esmentades, és el marc teòric en què ens centrem per a

explicitar els seus supòsits filosòfics.

Finalment, la medicina, un saber que podria considerar-se tecnològic d'una rellevància especial actualment. En la medicina s'entrecreuen interessos teòrics, però també pràctics. Aquesta disciplina està inevitablement lligada a la presa de decisions relacionada amb polítiques sanitàries públiques, com hem tingut ocasió de comprovar en aquesta època de pandèmia. L'assignatura pretén abordar la discussió filosòfica sobre les nocions de salut i malaltia, la controvèrsia actual sobre les jerarquies evidencials usades per a decidir qüestions com l'autorització de medicaments, o el rol dels models predictius en la pandèmia COVID-19.

CONEXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No hi ha cap condició prèvia.

COMPETÈNCIES

1004 - Grau de Filosofia

- Ser respectuós amb la diferència i la pluralitat evitant la discriminació per raons de gènere.
- Capacitat de comunicació professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.
- Capacitat de comunicació en una llengua estrangera.
- Ser capaç d'obtenir informació a partir de diferents fonts primàries i secundàries.
- Tenir capacitat per analitzar, sintetitzar i interpretar dades rellevants d'índole cultural, social, política, ètica o científica, i d'emetre'n judicis reflexius des d'una perspectiva no androcèntrica.
- Ser capaç d'organitzar i planificar els temps de treball.
- Tenir capacitat de transmetre a altres (experts o no) informació, idees, problemes i solucions.
- Tenir capacitat de crítica i autocrítica.
- Saber treballar en equip evitant la discriminació per raons de gènere.
- Tenir capacitat d'aplicar els coneixements en la pràctica.
- Ser capaç d'aprenentatge autònom.
- Ser capaç d'innovació i creativitat.

- Manejar-se amb soltesa en l'estudi filosòfic d'àrees particulars de la investigació i de la praxi humana, com ara la ment, el coneixement, el llenguatge, la tecnologia, la ciència, la societat, la cultura, l'ètica, la política, el dret, la religió, la literatura, les arts i l'estètica, evitant els caires androcèntrics.
- Conèixer les idees i els arguments dels principals filòsofs i pensadors, extrets dels seus textos, així com la investigació de les seues diverses tradicions i escoles, identificant-hi els possibles biaixos androcèntrics.
- Utilitzar i analitzar amb rigor terminologia filosòfica especialitzada.
- Identificar les qüestions de fons que subjauen a qualsevol tipus de debat.
- Relacionar problemes, idees, escoles i tradicions.
- Saber aplicar els coneixements adquirits per aclarir o resoldre determinats problemes aliens al propi àmbit de coneixement.
- Identificar i avaluar amb claredat i rigor els arguments presentats en textos o exposats oralment.
- Manejar amb soltesa i eficàcia les diverses fonts d'informació: bibliogràfiques, electròniques i altres.
- Adquirir habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un grau d'autonomia creixent.
- Treballar amb un grau creixent d'automotivació i autoexigència.
- Apreciar l'autonomia i la independència de judici.
- Estimar positivament el pensament original i creatiu.
- Reconèixer i respectar allò que és diferent i plural.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Es pretén que l'estudiant conega alguns dels problemes filosòfics suscitats en diversos àmbits de la ciència de l'últim segle (ciències naturals, ciències socials i tecnologies) que continuen sent objecte de debat avui dia.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Determinisme i indeterminisme en la física contemporània

El comportament de la matèria a escales molt reduïdes és sorprenent en relació amb el que ens trobem en la vida quotidiana. Un dels aspectes més cridaners és la impossibilitat de determinar amb precisió magnituds com la posició i la velocitat (principi d'incertesa de Heisenberg). La reacció enfront de la mecànica quàntica des de posicions deterministes (Einstein - l'experiment mental EPR, les teories de les «variables ocultes») semblen descartades definitivament gràcies a proves empíriques (els experiments d'Alain Aspect per a contrastar la desigualtat de Bell), que han obert el pas a un fenomen tan desafiador per al sentit comú com la no-localitat. Resulta intel·ligible una imatge del món radicalment indeterminista? Quina és la posició que cal concedir a la física, enfront d'altres discursos com la filosofia, a l'hora de concretar els trets ontològics fonamentals del món?

2. Subjecte i ciència social (Teoria de la Decisió).

A diferència del que passa amb les ciències naturals, les ciències socials es veuen obligades a articular, o pressuposar, una noció de subjecte humà. La teoria de la decisió, molt usada en economia, pretén «modelitzar» el subjecte des duns pocs trets elementals (estimació sobre com poden discórrer els esdeveniments, conducta intencional, dirigida a finalitats, i capacitat de decidir). A més, pretén formular principis normatius per a l'acció racional. Realment, la conducta humana pot explicar-se com a conseqüència d'aquests principis o, per contra, es tracta d'un ideal purament normatiu? Si es tracta d'un ideal normatiu, podem considerar que la teoria de la decisió ofereix una teoria de la racionalitat en el sentit tradicional d'aquest terme? Quin lloc correspon a la noció de racionalitat en la ciència social?

3. Salut, malaltia i pandèmia.

La medicina és un camp especialment ric per al debat filosòfic, atès que hi entrecreuen interessos teòrics i interessos pràctics lligats a les decisions tant de professionals de la medicina com dels gestors públics encarregats de les polítiques sanitàries. Per començar, no disposem d'una definició consensuada del que és la salut, ni tampoc del seu correlat, la malaltia, per això la polèmica, venerable però sense resoldre hui, entre orientacions biològiques i perspectives socials o holístiques sobre la malaltia. Passant al terreny metodològic, no sembla que hi haja dubtes quant al fet que la medicina està interessada a conèixer les causes de la malaltia, i intervenir-hi, si és possible (pensem en la relació entre el tabac i el càncer de pulmó, per posar un exemple ben conegut). El que es discuteix, però, és quin és el tipus d'evidència requerit per a descobrir aquests vincles causals: evidència estadística, evidència sobre mecanismes? Un últim aspecte controvertit, i en el focus d'atenció en el recent període de pandèmia COVID-19, és el rol de la simulació mitjançant models per a predir el curs de la malaltia i per a valorar possibles mesures socials (ús de màscares, restriccions de mobilitat a la ciutadania, tancament d'escoles). Fins ara s'han emprat models de diversos tipus (models data-driven, models compartimentals, models basats en agents), però estan per determinar les seues respectives fortaleeses i febleses en relació a objectius com la predicció, l'explicació o la comprensió.

4. NOTA SOBRE ELS CONTINGUTS

En principi, el període lectiu de distribuirà per igual entre les tres unitats temàtiques. No obstant això, aquesta distribució, així com l'ordre en el qual s'exposen les unitats, podran ser alterats pel professor en funció dels interessos i suggeriments dels alumnes.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Seminaris	15,00	100
Tutories reglades	15,00	100
Classes de teoria	15,00	100
Elaboració de treballs individuals	15,00	0
Estudi i treball autònom	45,00	0
Lectures de material complementari	20,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	25,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

A les classes teòriques s'expliquen els conceptes i les posicions filosòfiques principals sobre cadascun dels temes a tractar. El professor pot indicar les lectures complementàries que estime pertinents per a facilitar la comprensió. Si el professor ho estima convenient, i depenent del nombre dels i de les estudiants matriculats, es pot optar perquè els i les estudiants exposen a classe les seues reflexions, en format de memòria ordenada, sobre les qüestions exposades pel professor en classes anteriors.

En les classes pràctiques es pretén discutir i aplicar les nocions exposades en les classes teòriques mitjançant textos d'autors i/o d'episodis concrets de la pràctica científica. els i les estudiants poden organitzar també exposicions orals sobre lectures convingudes.

AVALUACIÓ

La qualificació de l'assignatura s'estableix de la manera següent:

- Prova final escrita sobre el temari discutit en les classes teòriques: 70% de la nota total. Pot constar de respostes llargues, de respostes curtes o d'una combinació d'aquests dos tipus.
- Comentaris de text (individuals o en grup), participació activa en els grups de discussió de les classes pràctiques, etc.: 30% de la nota total.
- La realització fraudulenta de proves d'avaluació i el plagi en treballs d'avaluació es consideren segons el reglament ACGUV 108/2017.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Heisenberg, W. (1976) La imagen de la naturaleza en la física actual. Barcelona, Ariel, 1976.
- Resnik, Michael (1998) Elecciones. Una introducción a la teoría de la decisión, Barcelona, Gedisa.
- Saborido, C. (2020) Filosofía de la medicina. Madrid, Tecnos.
- Sklar, L. (1994) Filosofía de la Física. Madrid, Alianza.

Complementàries

- Fine, A. (1986) The Shaky game: Einstein, Realism and the Quantum Theory. Chicago, Chicago University Press.
- Gillies, D. (2018) Causality, Probability, and Medicine. London, Routledge.
- Ove-Hansson, Sven (2005) Decision Theory: A Brief Theory. Stockholm, Royal Institute of Technology.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Continguts

Es mantenen el continguts inicialment recollits en la guia docent.

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

1. Manteniment del pes de les diferents activitats que sumen les hores de dedicació en crèdits ECTS marcades en la guia docent original.
 2. Sessions programades en les mateixes dates i hores amb la mateixa durada.
- Les sessions teòriques presencials se substituiran per videoconferències i transparències amb locució sobre alguns dels temes o problemes examinats en l'assignatura.
 - Les sessions de discussió pràctica de textos se substituiran per una combinació de participació en fòrums (on es respondran a preguntes que acompanyen els textos de les sessions pràctiques) i sessions de videoconferència on discutirem en línia les respostes publicades en el fòrum.

3. Metodologia docent

1. Pujada de materials a l'aula virtual.
2. Videoconferència asíncrona BBC.
3. Transparències amb locució.
4. Proposta d'activitats per aula virtual.
5. Tutories per videoconferència.

4. Avaluació

Substituïm les proves d'avaluació presencial amb algunes d'aquestes:

1. Proves objectives (de tipus test) en l'aula virtual.
2. Proves d'avaluació per treballs acadèmics.
3. Prova escrita oberta (examen tradicional) però distribuïda en l'aula virtual.
4. Exàmens orals per videoconferència.

5. Bibliografia

La bibliografia recomanada es manté perquè és accessible.